

tobrom t. l. V upravnem, odnosno v nadziralnem odboru so [naslednji gg.: Filip Supančič, stavbenik, hišni posestnik, predsednik, Ferdinand Starè, c. kr. okrajni sodnik v pokoju in posestnik, podpredsednik, Jan. Dejak, c. kr. pomorski častnik v pokoju, tovarnar in posestnik, Josip Lenarčič, dež. poslanec, tovarnar posestnik, dr. Danilo Majaron, odvetnik in dež. poslanec, Anton Putrih, hišni posestnik in trgovec, Viktor Rohrmann, hišni posestnik in trgovec, F. M. Schmitt, hišni posestnik in trgovec, Kornelij Gorup, podjetnik, Fr. Kollmann, hišni posestnik in trgovec, A. Klein, dež. poslanec, podpredsednik trgovinske zbornice, hišni posestnik in lastnik tiskarne ter Ivan Lininger, hišni posestnik in trgovec. Vrh teh so pa društvu pristopile že najboljše in najuglednejše domače firme.

„Splošno kreditno društvo“ delalo bode z vsemi močmi na to, da se prej ko mogoče ustvari bačna akcijska družba, a za to potrebni kapital naj se ravno potem „Splošnega kreditnega društva“ takorekoč kristalizira, a da bode banka uspevala, da bode mogočna in da bode ustrezala vsem potrebam zlasti slovenskih pokrajin, za to je potrebno, da se je oklenejo vsi rojaki.

Ne da se tajiti, da smo v naših pokrajinah v narodno-gospodarskem oziru že veliko dosegli. Za hipotetni in za kmetijski kredit je v vseh pokrajinah izvzemši Primorje, že dobro preskrbljeno. To je dejstvo, katero ni le resnično in veselo, ampak katero nas mora tudi vspodbujati k nadaljevanju začetega dela in nas napotiti, da popolnimo še obstoječe praznote na polju narodno-gospodarske organizacije.

Prva naloga naša v tem oziru je, da si uredimo trgovske kreditne razmere, ker le tako oživimo industrijo in pospešujemo domačo trgovino in obrtnijo.

Vse to mora storiti samo banka, katera nas zveže s svetovnim tržiščem in z avstro-ogrsko banko.

Tako, kakor se je tekom desetletij posrečilo, iztrgati deloma iz rok naš kapital za kmetijski stan, tako bi banka poskrbela domačemu trgovstvu potrebni denar in pripomogla domači kupčiji, obrtniji in industriji do samostalnosti, do uspeha in do vse veljave.

Čim mogočnejša bode banka, čim večjo zaslombo najde v vseh naših pokrajinah, tem sigurnejši in večji bodo njeni uspehi, in že sedaj smo prepričani, da bode naša bodoča domača banka znamenitega gospodarskega pomena za ves narod in naše dežele.

Glavni delež — pozneje delnica — znaša 100 [gld. (§ 28. pravil določuje, da zamorejo biti izvoljeni upravnim svetnikom le tisti člani, ki so vplačali najmanje 10 glavnih deležev po 100 gld.) Delež naj se vplača takoj ali pa naj se vplača takoj vsaj 20%, ostanek pa osem dni [po pozivu; vplača se po položnici ali osebno v pisarni na Dvornem trgu h. št. 3 v Ljubljani. Stvar je pametna in zadeva velikega pomena,

zato pozdravljamo ta pričetek in želimo da podjetje uspeva.

To, kar je „Živnostenska banka“ češkim „za-ložnam“, to bi bila lahko naša banka vsem našim posojilnicam, in naj se bi v bodoči banki osredotočilo vse denarno, bančno in kupčijsko gibanje po vseh naših deželah.

Pospešujte toraj vsi domači trgovci, obrtniki, odvetniki, notarji, sploh vsi domorodni sloji prevažno podjetje z Vašim pristopom!

Pravila, pristopnice, položnice in vsa pojasnila se dobivajo brez stroškov od „Splošnega kreditnega društva v Ljubljani Dvorni trg hiš. št. 3.

Jako velike splošne važnosti posebno za trgovski in obrtni stan, pa tudi za vse druge stanove, je to, da je „Splošno kreditno društvo“ takoj [otvorilo tedoči račun, to je, tako imenovani „Giro-konto“. Ta vrsta denarnega poslovanja je znamenita olajšava v prometu trgovcev in obrtnikov. „Giro-konto“ ali tekoči račun otvorilo je Splošno [kreditno društvo v Ljubljani vsem svojim členom s 1. oktobrom t. l. Določila kakor tudi položnice se dobivajo brezplačno v pisarni. Na ta način si more vsaki imejitelj giro-konto-računa naročiti plačila brez stroškov, kakor tudi sam denar vlagati vsaki dan in vzdigniti vsaki dan, ali nakazati na poljubni naslov in kraj. Ni treba torej imeti denarja doma, vrh tega se mu takoj obrestuje in ni potrebno na razne kraje denar sam pošiljati, temveč le izdati nakaznico. V deželah, kjer je trgovstvo zelo razvito, kakor na pr. na Angleškem, regulirajo se računi skoraj izključno po čekih brez denarja. Vsaki trgovec, obrtnik tudi notarji, advokati in zasebniki imajo svoj „Giro-konto“ pri banki, tje da vsaki dan svoj denar in si nakaže poravnanje svojih terjatev na banko, kakor tudi poravna račune tem potom. Banka pa obremeni enega, drugemu pa vpiše na dobro ali mu izplača v gotovini, na pr. mesečne ali druge plače uradnikom itd. Ker to ni le zelo praktično, ampak tudi pomenljiv napredek trgovske omike po slovenskih pokrajinah, pozdravljamo z veseljem ta pričetek in želimo, da se pridružijo temu podjetju vsi slovenski sloji.

Splošno kreditno društvo ima torej, kakor svedočijo predstoječe vrste, velevažen pomen v narodni gospodarski naši organizaciji in ker je zasnovano na zdravi podlagi, so tudi dani pogoji, da iz njega razvije toli zaželena nujno potrebna kreditna in eskomptna banka

Najvažnejši načini cepljenja.

Najstarejši način cepitve je cepitev v celi sklad. V novjšem času se pa ta cepitev vedno bolj opušta, ker

se pri tem divjak navadno tako rani, da zboli ali se še celo posuši.

Nikdar se ne more natanko vedeti, kako globoka je razkolnina, akoravno se zunanja koža poceli, vendar ostane v sredi rana, katera navadno pouzroči, da se drevesce na tem kraju lahko odlomi ali posuši. Zatorej je cepiti na ta način samo močne, debele divjake. Tudi stara drevesa se na ta način lahko cepijo.

Kjer je mogoče cepiti v pol sklad ali pa za kožo, tam se naj cepi vselej na ta dva načina.

Posebno cepitev za kožo je v tem slučaju jako dobra.

V celi sklad cepi se tako-le: divjak se odreže ali odžaga na pripravnem mestu vodoravno in gladko ter se potem z vrtnarskim nožem po čez kake 3 cm globoko razkolje. Cepiči prirežejo se spodaj v podobi zagojzde z malim sedlom na vsaki strani, katero se jako lahko zareže.

Marsikateri sadjarji nočejo spoznati dobrot tacihi sedel ali zarez v cepiče. Ako pa premislimo, da cepiči vrezani na zagovzdo brez sedla že tako zevajočo razpoklino veliko bolj narazen silijo nego cepiči, vrezani s sedlom, potem o dobroti teh zares gotovo ne bomo dvomili.

Dalje moramo paziti pri cepitvi v celi sklad, da se vrežeta obe dve sedli 4 do 6 milimetrov pod očesom, prav na desno in levo stran očesa tako, da oko pri vstavi cepiča v sklad stoji proti sredini divjaka.

Tako bi morali delati pri vsaki cepitvi, kajti to proti sredi obrneno in divjakovega povišja dotikajoče se oko pričmore s svojo množino redilnih tvarin, da se sama razkolnina v kratkem zaceli.

Koža, ki se nahaja na vrezani zagovzdi cepičevi in sicer na isti strani, kjer stoji spodnje oko, naj se, kakor je zagovzda dolga, do lesa odreže, na ta način pride cepičev les in belina z divjakovim lesom veliko bolj v dotiko, nego če bi imel cepič še kožo.

Dolgost cepiča ravna se po tem, kako se očesa na cepiču drug od drugega oddaljena. Potrebno je, da ima vsak cepič dve ali tri zdrava očesa.

Na zgornjem koncu nad zgornjim očesom se mora cepič prav previdno prirezati; nož nastavi se na očesu nasprotni strani ter se nekoliko navzgor tako odreže, da ostane nad zgornjim očesom nekoliko milimetrov visok konec.

Paziti moramo na to, da se pri prirezovanju ne opiramo s palcem na oko, ker ga s tem poškodujemo. Ako pa preblizo očesa odrežemo, se oko lahko posuši.

Ko smo cepič popolnoma za cepljenje pripravili, odprimo z vrtnarskim nožem že prej narejeno razkolino ter vtaknimo vanjo cepič. Paziti moramo pri tem na to, da pride ličje in belina cepičeva v dotiko z ravno istimi deli divjaka. Ne pa, kakor se dostikrat priporoča, da naj koža cepičeva pokriva kožo divjaka, kar ni prav, kajti koža starejšega divjaka je vedno debelejša, nego koža čepičeva. Na ta način prišla bi le cepičeva belina v dotiko z divjakovo kožo, vsled tega bi se obedve le težko ali pa celo ne zarasli.

Ko smo cepič v razkolino vtaknili, obvežimo rano. To se napravi tako-le: z levo roko primemo krajši konec ličja, katerega navzdoli obrnjenega potisnemo z levim palcem preko vrhu divjaka; z desno roko pa ovijemo daljši konec ličja čez krajši, kakor je rastlina dolga, potem oba konca lahno nategnemo ter jih zavežemo.

Razkolino, površje divjakovo, kakor tudi površje cepičevo zamažemo skrbno s cepilnim voskom in sicer najboljše s kakim trdim cepičem.

V celi sklad cepimo samo take divjake, ki so nad 2 cm debeli. Ko se je rana zacelila in so očesa pognala, odreže se slabejša mladika.

V pol sklada cepimo le slabeje divjake. V ta namen se odreže divjak od spodaj navzgor na pošev. Zgornji rob odreže se vodoravno na polovico poševnega površja.

To delo se mnogo hitreje zvrši, nego ko bi hoteli divjak odrezati gladko in vodoravno.

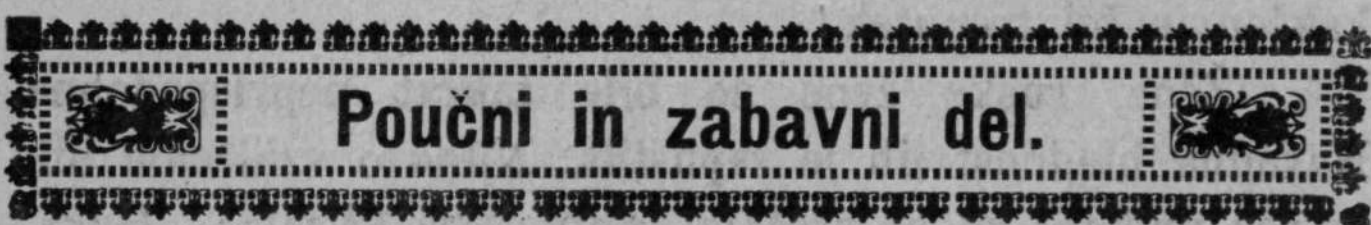
Potem se divjak na sredi kake 3 cm navzdol in tako globoko v les razkolje, kakor je debel cepič, katerega hočemo vtakniti v razkolino.

Cepič prireže se isto tako, kakor pri cepitvi v celi sklad in sicer samo s tem razločkom, da se zagovzdi podobno vrezani del cepiča s spodnjim očesom ostro, noževemu rezilu jednako odreže.

Razkolina se potem z nožem nekoliko odpre, cepič vanjo vtakne, z ličjem obveže in potem se vse rane s cepilnim voskom dobro zamažejo.

Ako cepimo v pol sklada, ranimo divjak veliko manj, torej je v tej zadevi mnogo boljše, nego cepljenje v celi sklad, katero se lahko nadomeščuje v tem, da namesto jednega dva cepička na vsaki strani v divjak vtaknemo.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Povesti

pokojnega Ivana Petroviča Belkina.

(Ruski spisal Puškin, poslovenil Z.)

II. Metež.

Mej tem je začela gospodična okrevati. Vladimirja ni bilo videti v hiši Gavrila Gavriloviča. Bal se je navadnega sprejema. Sklenili so poslati ponj in mu naznati nepričakovano srečo: dovoljenje za poroko.

Pa kakšno je bilo iznenadenje nenaradovskih posestnikov, ko so dobili za odgovor na njihovo dovoljenje od njega na pol razumljivo pismo! Naznanil jim je, da ne bode nikdar več stopil v njihovo hišo, ter prosil, naj pozabijo nesrečnega, kateremu ostane smrt edina nada. Čez nekaj dnij so zvedeli, da je vstopil Vladimir v armado. To je bilo leta 1820.

Dolgo niso smeli tega povedati okrevajoči Maši. Ona ni imela nikdar Vladimirja v mislih. Nekaj mescev je že minolo, ko so našli njegovo ime med številom

vzdihovanju je še danes na tisoče priprostih, marljivih in štedljivih delavcev, kateri so s svojo eksistenco zadovoljni.

Vsakdo seveda se ne more povzdigniti nad vsakdanjost. To tudi ni treba, ker to nikakor ni pogoj sreče in zadovoljnosti. V prvi vrsti mora biti človek v svojih zahtevah skromen in mora vedno v mislih imeti, da se nobena stvar ne da izsiliti, in da vstrajni ter potrpežljivi ljudje, ne da bi se bili namenili, čestokrat dlje pridejo, kakor so kdaj mislili; zato je velika napaka s slikanjem gradov v oblakih obujati v ljudeh tako veselje. Kdor si ne upa, živeti kot priprost delavec pri krojaškem obrtu, naj si te stroke ne izbera. Najmanj sposobni zanjo so pa tisti, kateri so nagnjeni lenobi in lahkomišelnosti. Iz tacih ljudi tudi najboljši in najvestnejši mojster ne more ničesar napraviti, a mej sto slučaji je gotovo devetindevedeset tacih, v katerih je vajenec sam kriv, ako po končani učni dobi še vedno ni sposoben, si svoj kruh zaslužiti.

Pri mnogih obrtnih strokih osebna nesposobnost ne škoduje preveč, zlasti ker delo samo sili človeka, da se giblje in kjer ni treba, da bi bila marljivost tako velika in trajna, kakor pri krojaštvu. Vsled plačevanja od izdelanih komadov, katero je skoro splošno uvedeno, zasluži takozvan počasen delavec komaj za vsakdanji kruh, a tudi tisti je na slabem, ki v časih, ko je mnogo dela, ne pomisli, da so pri krojaštvu tudi slabi časi in to vsled narav tega obrta, kjer je človek čisto proti svoji volji prisiljen vzeti v roke popotno palico. (Konec prih.)

Najvažnejši načini cepljenja.

(Konec.)

Ako hočemo cepiti slabeje divjake, zadostuje popolnoma naslednji način cepljenja.

Divjak se odreže na pošev in zgornji rob se pri krajša vodoravno kaka 2 mm globoko. Cepičem odreže se pod spodnjim očesom sedlo, od sedla navzdol in na pošev do druge strani cepiča kake 3 do 4 cm dolgo se cepič odreže.

Divjaku se potem na pošev ravno toliko kože in lesa odreže, da se obe dve površji popolnoma zakrijeta. Potem se oba dela dobro zavežeta in rane s cepilnim voskom zamažejo.

Ako bi divjaku večje površje odrezali, treba je, da cepič vsaj na jedni strani kožo, ličje in belino divjakovo dobro pokriva.

Rane zamažejo se, kakor smo že prej povedali, paziti se mora le na to, da se vse rane dobro zamažejo, da zrak ne more do njih.

Cepitev z nakladom je priporočati samo takrat, kadar sta divjak in cepič jednake debelosti.

Divjak odreže se od spodaj navzgor, cepič pa 3 do 4 mm pod spodnjim očesom od zgoraj navzdol in sicer napošev, dolgot obeh rezij mora biti popolnoma jednaka.

Ako ni mogoče, da bi se obe površji popolnoma pokrivali, to je, ako je površje divjaka nekoliko večje, položi se cepič tako nanj, da na vsaki strani spodnjo stran pokriva. Ako je divjak slabejši kot cepič, potem naj se na ta način nikdar ne cepi.

Obvežejo in zamažejo se pa rane isto tako, kakor smo prej povedali.

Cepitev na kožo vrši se le takrat, ko je sadno drevje najbolj sočno in se koža lahko od lesa odlupi. To cepljenje ima toliko prednosti, da prekosi z njimi mnogo družih narodov cepljenja.

Cepitev za kožo se jako lahko in hitro izvrši brez velikega truda. Rana, ki se pri tej cepitvi napravi, je mnogo manjša nego ona pri cepitvi v sklad, v pol sklada ali pa še celo z nasadom, torej se tudi hitreje zaceli in zaraste.

Ako treba cepiti debelejšje divjake ali pa precepiti starejša drevesa, je najboljšje cepiti za kožo. Jako dobro bi bilo, ako bi se ta način cepitve razširil po celi deželi ter bi se opustila cepitev a sklad.

Pri tej cepitvi se divjak odreže nekoliko na pošev, tudi nič ne de, ako se odreže popolnoma vodoravno. Potem se koža na jedini strani divjaka od spodaj navzgor na kake 3 cm do lesa prereže ter na obeh straneh od lesa vzdigne. Za to kožo se potem vtakne cepič.

Cepič odreže se isto tako, kakor pri cepitvi z nasadom ter se tako globoko za kožo vtakne, da pride cepičevo sedlo na površje divjakovo. Ako je divjak nad 3 cm debel, vtakneta se vanj tudi dva cepiča ali še več.

Obveže in zamaže se rana s cepilnim voskom in to tako, kakor pri cepljenju v sklad.

Najboljša in najzanesljivejša je cepitev z očesom. Ta cepitev se hitro in brez velicega truda izvrši. Divjak se malo rani in stroški pri tem cepljenju so jako majhni. Vse peškato in sočno sadje se na ta način z najboljšim vspehom cepi. To delo izvrši se od konca julija do začetka septembra.

Kdaj je pričeti s to cepitvijo pri posameznih sadnih vrstah, ravna se po tistem pravilu, kakor pri spomladanskem cepljenju. Torej se prične najprvo s cepljenjem češenj, potem pridejo hruške, marelice, breskve, slive in češple in končno jablane, katere včasih lahko na oko cepimo do konca meseca septembra.

Glavna stvar pri cepitvi z očesom je stavljenje posameznih očes v divjak. To se pa napravi na ta način da se oko cepiču ne odzame samo, ampak z nekoliko kože vred, katera obdaja oko ter se potem za divjakovo kožo vtakne, jednako, kakor smo pri prejšnjem načinu opisali.

Cepiči za to cepljenje vzamejo se kot jednoletne mladike najlepših dreves in od teh cepičev se izberejo najlepša očesa, ki se nahajajo na sredi mladik, kajti spodnja in zgornja očesa se le slabo razvita in torej niso za rabo.

Oko se ali z zarezanim kožnim ščitkom od cepiča odlomi ali pa z nekoliko z lesom od cepiča odreže. To se pa lahko naredi na tri načine.

a) Napravi se kaci 0.5 cm nad očesom. 1 cm dolga zareza počez skozi kožo do lesa, od te zareze na levi in desni strani očesa navzdol vrežejo se pa dve podolgasti loku podobni zarezi do lesa, kateri se 1 cm pod očesom križata. Na ta način nastane iz kože, ki obdaja oko, ščitek, katerega z nožem varno od lesa vzdignemo z levo roko pa pri peresnem peclju primemo in lahko proti nasprotni strani odlomimo.

b) Hitreje in pripravnejše se oko iztrga tako-le: Na očesu nasprotni strani cepiča napravi se napošev zavita, navzdol obrnena zareza do lesa, katera se na zadnji strani 4 do 5 cm nad očesom pričinja in spredaj 1 cm pod očesom neha. Ako pogledamo to zarezo od strani, podobna še na dolgo raztegnjeni črki S. 4 do 5 mm nad očesom napravi se počasna zareza, s katero se ščitek od druge kože odreže. Ščitek se na desni strani s pomočjo koščene plošče cepilnega noža od lesa nekoliko odvdigne in z lahkim pritiskom na levo izlomi. Pri tem važnem delu gledati so mora posebno na to, da takozvana kal ostane pri ščitku. Ako pogledamo spodnjo stran pravilno izlomljenega ščitka, zapazimo očesu nasproti podolgasto in svetlo barvano liso, katera ni nič družega, nego mlada kal, to je, desni del očesa, iz katerega pozneje nastane desni del nove plemenite mladike. Kal je za rast očesa neobhodno potrebna.

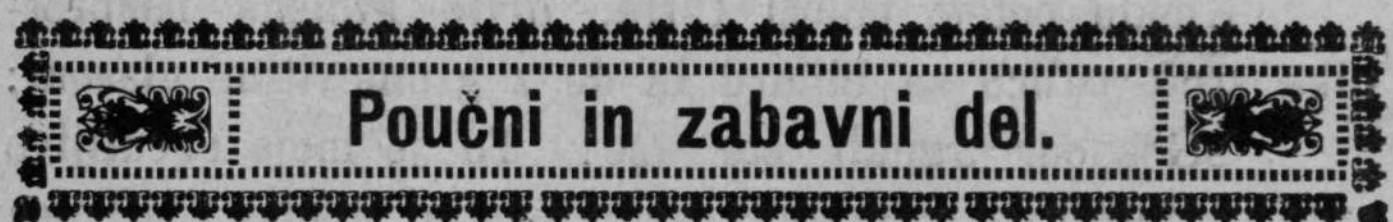
Ako se prikaže na mestu prej imenovane svitle lise mala votlina v ščitku, v drugem lesu na isti strani pa malo vzvišen kraj, je vselej znamenje, da je kal iz očesa iztrgana. Zaradi tega ali oko ne požene ali pa mladika kmalu pogine.

c) Da se močnejše olesenelim očesom pri izrezavanju ne odtrga kal, potreba je, z očesom odrezati tudi nekoliko lesa, kar se napravi na sledeči način. Nekoliko milimetrov nad očesom se vreže, kakor smo preje povedali, povprečna, nekoliko globoko zareza, potem se zatakne nož 1 cm pod očesom in ščitek z nekoliko lesom od cepiča odreže. Pri odrezavanju očesa paziti se mora, da se ne odreže preveč lesa, ker oko težko priraste. Izrezavanje očesa je na ta način posebno pri hruškah nekatera leta neobhodno potrebna, ker očesa hitro ozelene in jih potem ni mogoče izlomiti na navadni način.

Divjak se pri cepljenju na oko ne odreže, poišče se le pripraven in gladek prostor pri tleh in se napravi počezna prereza, kakor je širok zgornji rob ščitka ter se koža od lesa loči. Potem se nož nastavi na sredo zareze ter se vreže naravnost navzdol, tako da dobi vsa zareza podobo T, ta zareza ima dolgost ščitka.

Potem se obe kožnati perutici od lesa ločita, ščitek prime se z levo roko na peresnem peclju ter se s koncem naprej tako globoko za kožo vtakne, da zgornji ščitkov rob pokriva zgornjo zarezo. Potem se rana obveže, najbolje z rafia ličjem. Obe koži se dobro s kakim ličjim trakom privežeta.

Oko se nikdar ne sme privezati. Rane s cepilnim voskom zamazati ni potreba in tudi ni navada. Štiri do šest tednov po cepitvi naj se ličje rahlo odveže ali pa popolnoma odstrani, ker drugače se ličje preveč v kožo uje.

Poučni in zabavni del.

Fortunatus.

Sebastijan Cifra je čevlje krpal. Ta posel izvrševal je z nedosežno vstrajnostjo in ženijalnostjo. Zato je bil včasih tako zabarikandiran z neštevilnimi ženškimi in moškimi čevljički in čevlji, da Fortunatka, ženka njegova, ni mogla do njega. O tacihih prilikah bil je Cifra strašno srečen.

Cifra je bil omamljivo visoke postave. Poleg svoje visokosti imel je namreč lastnosti navadnega termometra. Včasih je rasel in rasel, drugo pot pa zopet padal in minal se, da se mu je moral človek čuditi. To bilo je tako.

Kadar je Cifro kdo pohvalil, češ, da mu je dobro zakrpal na pol razpalo ubutev, zaiskrilo se mu je oko, ščetinasti lasje so se mu ulegli po nizkem čelu, in tanka postava njegova je vzrasla. To je desegle Cifra z glavo strop svoje zaduhle in tesne besnice. Usta so se mu do ušes raztegnile in prikazalo se je iz njih troje majajočih se zob, jedino, kar mu je od tega zaklada ostalo pr nekem tepeži. Pri tacihih pohvalah smejal se je Cifra, kakor bi ga šegetal ves svet.

Kadar je pa Fortunatka prišla v sveti jezi v njegovo tovarno z metlo v roci — in to je bilo najmanj jedenkrat na dan — nižal se je Cifra kakor sveder, ki se ga zavrta v mehek les.

Po dokončanem dnevnem delu šel je Cifra redno v gostilno in tam zavžil dva kvargelja in vrček piva. Kvargelji bila so mu najljubša delikatesa njegova. Morali so pa biti temnorujavi in mehki, da so sa skoraj cedili.

Mladi poredneži hodili smo v njegovo družčino in hvalili njegovo idealno krpanje. Vselej so se na to razprostrle Cifrove dolge roke in v nebeškem veselji objele nas vseh pet ali šest, kolikor nas bližini. Potem se je Cifra v nizkem basu zarežal, da je rohnelo in hreščalo. kakor star kovaški meh, in dejal ponosno: „O, fantje, to pa, to! Krpati pa znam, da nihče tako.“

* * *

Iz Dunaja, kamor sem šel za dve leti, prijadram veselega srca nazaj v rodno mesto.